



הרב משה ליב הכהן הלברשט

פרשת כי תשא

רוחניות שטחית

"סרו מהר מן הדרך אשר צויתם עשו להם עגל מסכה וישתחוו לו ויזבחו לו ויאמרו אלה אלהיך ישראל אשר העלוך מארץ מצרים" (שמות לב, ח).

עם ישראל, עם שזכה לראות במו עיניו את מכות מצרים, את ההנהגה האלוקית במלוא עזה ותפארתה, נסים ונפלאות בהנהגה מיחדת, עם שיוצא ממצרים ומלוחם כל העת על ידי הקדוש ברוך הוא בעצמו, "וה' הלך לפניכם יומם בעמוד ענן לנחתם הדרך ולילה בעמוד אש להאיר להם ללכת יומם ולילה" (שמות יג, כא). עם שחוו את קריעת ים סוף, אחד הנסים הגדולים בהיסטוריה, עד שהשוו על ידי חכמינו זכרונם לברכה לדרגה הגבוהה מנבואה: "זה אלי" (שמות טו, ב), רבי אליעזר אומר מנין אתה אומר שראתה שפחה על הים מה שלא ראו ישעיה ויחזקאל? שנאמר "וביד הנביאים אדמה" (הושע יב, יב), וכתוב "נפתחו השמים ואראה מראות אלהים" (יחזקאל א, א). משל למלך בשר ודם שנכנס למדינה, ועליו צפירה מקיפתו, וגבורים מימינו ומשמאלו, וחילות מלפניו ומלאחריו, והיו הפל שואלין אי זהו המלך? מפני שהוא בשר ודם כמותם! אבל כשנגלה הקדוש ברוך הוא על הים לא הצרך אחד מהם לשאל אי זהו המלך, אלא כיון שראוהו הכירוהו, פתחו כלן פיהן ואמרו "זה אלי ואנוהו אלהי אבי וארממנהו" (מכילתא דרבי ישמעאל, מסכתא דשירה בשלח, פרשה ג). וכך מקפים בנסים, עולים הם במדבר דרגה אחר דרגה, כדי להיות ראויים למעמד הגדול ביותר בהיסטוריה האנושית, מעמד הר סיני, ואז רגע אחד לפני אותו מעמד... נופלים בני ישראל ונכשלים בעון החמור של עבודה זרה, "עגל הזהב", "סרו מהר מן הדרך אשר

צויתם עשו להם עגל מסכה", איך קורה כדבר הזה לאנשים פה
דגולים, בדרגה רוחנית פה גבוהה???

וראה זה פלא, היה שבט אחד שלא נסחף אחר ההמון, ולא נכשל
בחטא העגל, שבט לוי, "ויעמד משה בשער המחנה ויאמר מי לה'
אלי, ויאספו אליו כל בני לוי" מכאן שכל השבט כשר (שמות לב, כו.
ורש"י), אמר רב יהודה שבטו של לוי לא עבד עבודת פוכבים
שנאמר "ויעמד משה בשער המחנה ויאמר מי לה' אלי, ויאספו
אליו כל בני לוי" (יומא 10:), "בעת ההיא הבדיל ה' את שבט הלוי
לשאת את ארון ברית ה', לעמד לפני ה', לשרתו, ולברך בשמו עד
היום הזה" (דברים י, ח), "בעת ההיא" - בשנה הראשונה לצאתכם
ממצרים וטעיתם בעגל ובני לוי לא טעו (רש"י). מדוע לא נסחפו
בני לוי אחר הערב רב וההמון? מה היה בהם בבני לוי שלא היה
בשאר שכבות העם? הם הרי חוו את אותם נסים ונפלאות כשאר
בני ישראל! מה היה הסוד של בני לוי שנתן להם את העז לעמד
נגד הזרם ולא להכשל בחטא העגל?

אברהם אבינו התחיל לעמד ולקרא בקול גדול לכל העולם
ולהודיעם שיש שם אלוה אחד לכל העולם ולו ראוי לעבד. והיה
מהלך וקורא ומקבץ העם מעיר לעיר ומממלכה לממלכה... ושתל
בלבם העקר הגדול הזה, וחבר בו ספרים, והודיעו ליצחק בנו.
וישב יצחק מלמד ומזהיר. ויצחק הודיע ליעקב, ומנהו ללמד וישב
מלמד ומחזיק כל הנלוים אליו. ויעקב אבינו למד בנוי כלם, והבדיל
לוי ומנהו ראש והושיבו בישיבה ללמד דרך השם, ולשמר מצות
אברהם. וצוה את בנו שלא יפסיקו מבני לוי ממנה אחר ממנה,
כדי שלא תשכח הלמוד. והיה הדבר הולך ומתגבר בבני יעקב
ובנלוים עליהם ונעשית בעולם אמה שהיא יודעת את ה'. עד
שארכו הימים לישראל במצרים, וחזרו ללמד מעשיהן ולעבד
כוכבים כמותן, חוץ משבט לוי שעמד במצות אבות. ומעולם לא
עבד שבט לוי עבודת כוכבים (רמב"ם הלכות עבודה זרה א, ג).

"ויאמר אליהם מלך מצרים, למה משה ואהרן תפריעו את העם
ממעשיו, לכו לסבלותיכם": ורש"י פרש לסבלותיכם למלאכתכם,
שיש לכם לעשות בבתיכם, אבל מלאכת שעבוד מצרים לא היה
על שבטו של לוי, ותדע שהיו משה ואהרן יוצאים ובאים, ונכון

הוא... ומנהג בכל עם להיות להם חכמים מורי תורתם, ולכן הניח להם פרעה שבת לוי, שהיו חכמיהם וזקניהם, והכל סבה מאת ה' (רמב"ן שמות ה, ד).

האמונה והרוחניות של שבת לוי היו משרשים בהם היטב, הם היו מחברים מאוד למסרת האבות, הקדישו את מיטב שנותיהם על מנת ללמד את דרך השם. הם אמנם גם חוו את כל הנסים והנפלאות וזכו לראות בהם את יד השם, הם נפעמו מהם מאוד, אבל לא עליהם היתה מבססת כל אמונתם, ולכן גם כאשר היה סחף גדול אל עבר האידאולוגיה המודרנית של עבודה זרה במצרים, ואחר כך גם אל עבר האידאולוגיה של חטא העגל במדבר, הם נשארו איתנים באמונתם ולא נסחפו בזרם. לעמת זאת השבטים האחרים שלא היו מחברים דים ללמוד דרך השם, השפיעו עמקות מהאידאולוגיה המצרית המודרנית של עבודה זרה, ונהו אחריה, אחר כך כאשר הם ראו את יד ה' בנסים ובנפלאות שעשה עמם במכות מצרים, בקריעת ים סוף ובמדבר, הם התרשמו עמקות, הם נטשו את העבודה זרה של מצרים והאמינו בה' ובמשה עבדו. האמונה הזאת, הרוחניות הזאת, היתה מבססת בעקרה על החנייה הרוחנית המדהימה של הנסים והנפלאות, אבל לא היתה משרשת דיה על מסרת האבות ועל למוד מעמיק ומחבר של דרך השם, ולכן כאשר הם הגיעו למצב בו התגלו סימני שאלה לגבי חזרתו של משה, והשטן הראה להם כמין דמות משה שנושאים אותו באויר רקיע השמים (רש"י שמות לב, א), החנייה החדשה הזאת האפילה על כל קודמותיה, והם השפיעו ועברו לאידאולוגיה החדשה של "עגל הזהב".

התורה הקדושה באה ללמד אותנו כן יסוד חשוב, שקדי שאמונה בה' תחזיק מעמד, ולא תהיה תלויה ברוחות חולפות, כדי שהדורות הבאים ישארו איתנים באמונת אבותיהם, ולא ירעו בשדות זרים, יש צרך באמונה משרשת היטב, המבססת על מסרת אבות ולמוד מעמיק של דרך ה', כי אמונה המבססת על רוחניות שטחית של חיות בלבד, גם אם הן חיות רוחניות אמתיות, יש סכנה גדולה, שהיא לא תחזיק מעמד מול רוחות חדשות המציעות חיות אחרות.



נושאים את המכונת שלו על כפיים

החפץ חיים נסע לגרודנא, לכנוס של ועד הישיבות, אלפי אנשים הגיעו לתחנת הרפכת בכדי לערוך לו קבלת פנים. המשרטה המקומית שמרה על הסדר, אולם למרות זאת, הקהל נשא על כפיים את המכונת שהובאה על מנת להסיע את החפץ חיים לתוך העיר.

החפץ חיים שאל את כותב השורות [הרב שמואל גרינימן זצ"ל], מדוע התאסף כאן קהל רב כל כך? משעניתי לו שהם באו לקבל את פניו, הוא שאל אותי בתמיהה: במה אני שונה מכל האנשים בעולם? יש לי קרנים על הראש? ומה זה נותן שהולכים ומסתכלים על בן אדם? זה כבוד? זה בזיון! אבל מכיון שאנחנו נוסעים למען כבוד התורה, מתר לנו גם להתבזות לשם כך. החפץ חיים הוסיף והזכיר את המדרש, שזו הסבה שהנביא יחזקאל נקרא בן "בוזי", משום שהוא בזה את עצמו למען כבודו של הרבנו של עולם, וכבוד התורה.

וכך נהג החפץ חיים ללמד תמיד את תלמידיו, לברח מהכבוד כמו שבורחים מאש. חכמינו אמרו "מאוד מאוד הוי שפל רוח", לא פעם אחת "מאוד" אלא פעמים, להראות לנו שהסכנה של גאווה וכבוד גדולה מאוד, אפשר לאכל מעט כבוד בעולם הזה, ולהשאר עני מרוד לנצח לעתיד לבוא.